

УДК 811.111

ОБРАЗНА МЕТАФОРА ЯК ЗАСІБ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ МУДРІСТЬ

Кіщенко Н.Д.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Кожна метафора проходить через стадію образності. Образна метафора не повністю зберігає принципи фіктивності та його модус, про що свідчить можливість інтерпретації художнього тексту не через цей модус, який руйнує всю привабливість твору, а через модальність в формі умовного припущення, що ніби-то не впливає на сам текст. Концепт МУДРІСТЬ вербалізується образною метафорою у англійських авторських казках. Метафора – це образна складова концепту, яка водночас передає ціннісне ставлення людини до явища.

Ключові слова: метафора, вербалізація концепту, концепт МУДРІСТЬ, образна метафора.

Постановка проблеми. Використання метафори – це створення яскравого образу засноване на контрасті, використанні подібності між двома далекими один від одного предметами. Результат метафори – це «верхівка загопленої моделі», образне значення, яке позбавлене таксономічно означених рис, адже воно завжди залежить від контексту оказіонального вживання [1, с. 26].

Щоб розкрити причину цього явища, звернемося до розгляду вершинної для метафори цього типу образної функції – образно-естетичної [1, с. 173]. Під останньою зазвичай розуміють націленість на такий художній вплив

на реципієнта, який викликає в ньому ціннісне відношення до світу, яке визначається в діапазоні категорій прекрасного чи потворного [1, с. 118]. Кожна метафора проходить через стадію образності. Образна метафора не повністю зберігає принципи фіктивності та його модус, про що свідчить можливість інтерпретації художнього тексту не через цей модус, який руйнує всю привабливість твору, а через модальність в формі умовного припущення, що ніби-то не впливає на сам текст [1, с. 82].

Образність метафори легко комбінується з ідентифікуючою функцією, створюючи «кульіси» світотворення та когнітивною, яка вносить собою «зародок» нового світосприйняття (педагогічні метафори), але найбільш продуктивні комбінації з оціночно-інтелектуальною та оціночно-експресивною функціями [1, с. 12].

Метою нашого дослідження – виявлення образних метафор концепту МУДРІСТЬ в англійському дискурсі казки. **Завданнями** є виявлення за основними структурними компонентами концепту – образному, інформаційно-поняттєвому та значущісно-ціннісному. Метафора – це образна складова концепту, яка водночас передає ціннісне ставлення людини до явища.

Перцептивний образ концепту МУДРІСТЬ представлений наступними метафорами:

МУДРІСТЬ є СВІТЛЮ (мудрість – світільник, може гаснути)

Her mind seemed to darken when she tried to think of it [7];

There came upon my dark and troubled mind a calm, as when the tumult of the City suddenly ceases [7];

With the darkness came a darkness into Tenar's mind, so that she understood less and less of what was said [5];

МУДРІСТЬ є ДЗЕРКАЛО (має властивості дзеркала)

This only is the Mirror of Wisdom. Do but suffer me to enter into thee again and be thy servant, and thou shalt be wiser than all the wise men, and Wisdom shall be thine. Suffer me to enter into thee, and none will be as wise as thou [8].

МУДРІСТЬ є ВОГОНЬ (вогонь, може іскритися)

He hoped at last to obtain what he had never obtained before – a rekindled spark of reason and perhaps a normal, living creature [3].

має якості яскравості й блідості
and like a shadow, too, in the impossibility of my getting rid of it while the sunlight of my reason shall exist [3];

It lightened, by tenuous reflection, the unrelieved duck of their own minds [3];

може горіти

He hoped at last to obtain what he had never obtained before – a rekindled spark of reason and perhaps a normal, living creature [2].

Then I sank prone to the stone floor, my mind aflame with prodigious reflections which not even a death-like exhaustion could banish [9];

Would to Heaven we had never approached them at all, but had run back at top speed out of that blasphemous tunnel with the greasily smooth floors and the degenerate murals aping and mocking the things they had superseded-run back, before we had seen what we did see, and before our minds were burned with something which will never let us breathe easily again! [4];

МУДРІСТЬ є СВІТЛЮ (має якість прозорості)

It was, indeed, a difficult matter to obtain a legal commitment to the hospital, so powerful and lucid did the youth's mind seem [3];

I grant, at least, that there are two distinct conditions of my mental existence – the condition of a lucid reason, not to be disputed, and belonging to the memory of events forming the first epoch of my life – and a condition of shadow and doubt, appertaining to the present, and to the recollection of what constitutes the second great era of my being.

може блищати

Her none too brilliant mind was not of much service in this crisis [9];

The moment this permission was accorded, the countenance of Uncas changed from its grave composure to a gleam of intelligence and joy [9];

He had even thought of retreating beyond a curvature in the natural wall, which might still con-

ceal him and his companions, when by the sudden gleam of intelligence that shot across the features of the savage, he saw it was too late, and that they were betrayed [9];

Those large, clear gray eyes were full of intelligence [3];

МУДРІСТЬ є ВСЕРЕДИНИ

Spite of the rich deep colour that nature had bestowed on the Indian beauty, the tell-tale blood deepened on her cheeks, until the blush gave new animation and intelligence to her jet-black eyes [8];

The latter looked wood over, and seeing something keen and intellectual in his eyes, said: «Well, sit down over there.»

МУДРІСТЬ є ВСЕРЕДИНИ

The face is the index of the mind;

There are always some honest men in every nation, though heaven knows, too, that they are scarce among the Maquas, to look down an upstart when he brags again the face of reason.

At the first he made a wise face for himself, but in a little while he began to scratch and to leap up and down, and when Tha came back he found the Grey Ape hanging [5].

МУДРІСТЬ є СВІТЛЮ (може мати колір)

It was, indeed, a difficult matter to obtain a legal commitment to the hospital, so powerful and lucid did the youth's mind seem [2];

I grant, at least, that there are two distinct conditions of my mental existence – the condition of a lucid reason, not to be disputed, and belonging to the memory of events forming the first epoch of my life – and a condition of shadow and doubt, appertaining to the present, and to the recollection of what constitutes the second great era of my being [2].

МУДРІСТЬ є ОБ'ЄКТ (може мати відтінки)

It was perhaps an effect of such surroundings that my mind early acquired a shade of melancholy [9];

МУДРІСТЬ є ОБ'ЄКТ (має категорію краси)

The beauty and resourcefulness of his mind, which, after hours of intimate contact with her, he was pleased to reveal.

'But then I should not have had my wonderful brains!' [5].

Тактильний образ:

МУДРІСТЬ є ОБ'ЄКТ / ЛЮДИНА (Мудрість – має ознаку гнучкості)

And when his small mind bent entirely upon that, Odeen would give in, and then Dua would have to [3].

МУДРІСТЬ є ОБ'ЄКТ / НІЖ (має якість гостроти)

His mind is finally keen enough to remember what has happened in all those temporary unions during melting [4];

She was populous with deep thinkers and subtle intellects [2];

Still, so little was he practised in the arts of deception, that his expressive countenance was, of itself, understood by the quick-witted Judith, whose intelligence had been sharpened by the risks and habits of her life [3];

The Scarecrow decided to think, and he thought so hard that the pins and needles began to stick out of his brains [4].

МУДРІСТЬ є ОБ'ЄКТ (має якості пружності)

His mind and will displayed less resilience and initiative [4];

МУДРІСТЬ є НІЖ (має властивості холоду)

Always an ice-cold intellectual machine; slight, blond, blue-eyed, and spectacled [8];

He was not without sensibilities of the highest order, only they were governed and controlled in him by that cold iron thing, his reason, which never forsook him [9];

МУДРІСТЬ є НІЖ (має властивість металевої твердості)

He was not without sensibilities of the highest order, only they were governed and controlled in him by that cold iron thing, his reason, which never forsook him [8];

To give birth to an idea – to discover a great thought – an intellectual nugget, right under the dust of a field that many a brain – plow had gone over before [8].

образно сприймається як твердий метал, підданий корозії при тривалій відсутності діяльності:

Idleness rusts the mind [9];

МУДРІСТЬ є ОБ'ЄКТ З МЕТАЛУ

образно сприймається як якась посудина, у якій зберігаються спогади, і яку можна спорожнити:

МУДРІСТЬ є УМІСТИЩЕ

Out of sight, out of mind [9];

як і тіло, має категорію здоров'я й залежить від здоров'я тіла:

Sound mind in a sound body [8];

МУДРІСТЬ є ВСЕРЕДИНИ (може змінювати розмір)

МУДРІСТЬ є ОБ'ЄКТ

His head was quite bulged out at the top with brains [8].

МУДРІСТЬ є ВОДА (може варитися та кипіти)

'You'll boil your brains,' it said [5].

Смаковий образ:

A little thought in life is like salt upon rice, as the boatmen say, and I have thought deeply always [5].

МУДРІСТЬ є ОБ'ЄКТ (мудрість – має категорію краси)

The beauty and resourcefulness of his mind, which, after hours of intimate contact with her, he was pleased to reveal [3];

МУДРІСТЬ є ЛЮДИНА (мудрість – може бути хитрою та зворотливою)

His own shrewd, political mind was working [3]; He was not more than thirty-seven years of age – a big, flabby sort of person with a crafty mind [3];

деякий шлях:

Pis great competitor, if not his rival, was a brave distinguished in war, notorious for ferocity, and remarkable, in the way of intellect [3];

МУДРІСТЬ є ШЛЯХ

I do believe that I blushed with shame when this idea crossed my mind [3];

МУДРІСТЬ є ПРОСТІР

Like most men who derive an advantage from the accidents of birth or nature, he was apt to think complacently on the subject, whenever it happened to cross his mind [3];

МУДРІСТЬ є ОБ'ЄКТ (може зазнавати тліну)

On such a voyage, with its eternal monotonies, people's intellects deteriorate [9];

МУДРІСТЬ є ЛЮДИНА (може блукати):

Has it become to thee a labyrinth never ending, Where thy lost reason strays? [4];

МУДРІСТЬ є ЛЮДИНА (може народжуватися)

The birth of human mind – that is the basis of the universe growth, and not that rubbish you have just uttered [4]

МУДРІСТЬ є КАТ (мудрість – кат)

Her mind had all her feelings executed [4];

Does this have anything to do with intellect, that executioner of yours? [9].

МУДРІСТЬ є МОРЕ (мудрість – море або океан)

The changing color of the waves that break upon the idle sea-shore of the mind! [5];

МУДРІСТЬ є ЖИВА ІСТОТА (мудрість – може помилятися)

Were half the power, that fills the world with terror, were half the wealth, bestowed on camps and courts, given to redeem the human mind from error [3];

МУДРІСТЬ є КОРАБЕЛЬ (мудрість – має ознаки корабля)

My mind, with loosely-hanging sails, lies waiting the auspicious gales [9];

МУДРІСТЬ є СЛУГА (Розум Мудрість – слуга)

And his reason served him damn well [10];

МУДРІСТЬ є ГОРА (Мудрість – гора)

The vision shook the whole mountain of his reason [5];

МУДРІСТЬ є ОБ'ЄКТ (мудрість – може вібрувати)

O holy Father! pardon in me the oscillation of a mind [8];

МУДРІСТЬ є ЛЮДИНА (мудрість – може хвастатися)

So long as the boastful human mind consents in such mills as this to grind [5];

МУДРІСТЬ є ЛЮДИНА (мудрість – може не діяти)

Ye minds that loiter in these cloister gardens, or wander far above the city walls... [8].

МУДРІСТЬ є ЛЮДИНА (мудрість – має голос, може говорити)

Your reason told you that I was much more likely to be trapped by you than by him [8];

And it was so easy for the resourceful mind of Frank Cowperwood, wealthy as he was, to suggest ways and means [8];

Perhaps he has seen enough to change his mind, and make him hear reason [2];

МУДРІСТЬ є ЛЮДИНА (може співати)

«Not only the voice sings,» she said. «The mind sings. The prettiest voice in the world's no good if the mind doesn't know the songs.»

МУДРІСТЬ є УМІСТИЩЕ (має категорію тиші)

He yelled and yelled in the silence of his mind.

ТВАРИНА є ЛЮДИНА (мудрість притаманна тваринам)

«There is no one in the Jungle so wise and good and clever and strong and gentle as the Bandar-log.» [9].

The river-turtles, had long ago been killed by Bagheera, cleverest of hunters, and the fish had buried themselves deep in the dry mud [9].

«But are the beasts as wise as the men?» said the chief.

Petersen Sahib came in on his clever she-elephant Pudmini.

There was nothing in the way of fighting that Kala Nag, the old wise Black Snake, did not know, for he has stood up more than once in his time to the charge of the up more than once in his time to the charge of the wounder tiger... [9].

«It's Novastoshnah over again, but ten times better,» said Kotick. «Sea Cow must be wiser than I thought'.

He would go ten miles to the seal-holes, and when he was on the hunting-grounds he would twitch a trace loose from the pitu, and free the big black leader, who was the cleverest dog in the team [2].

«It's Owl who knows something about something' [2].

But the Nightingale understood the secret of the Student's sorrow, and she sat silent in the oak-tree, and thought about the mystery of Love [4].

Отже, оскільки ці образи (нюховий, смаковий, тактильний та зоровий) повністю покривають увесь зміст концепту МУДРІСТЬ в англомовному дискурсі казки, вони наповнюють казки новими відтінками. Авторами казок було створено певний образ. До цього образу можуть входити образні метафори, які не відносяться до жодного класичного образу. Казковий образ виражається певними ознаками, які притаманні лише метафорам у казках, тобто надання казковим героям, нехарактерних ознак.

Список літератури:

1. Lakoff G. Metaphors We Live By / G. Lakoff, M. Johnson. – Chicago: Chicago University Press, 1980. – 242 p.
2. Baum L. F. The Wizard of Oz / L. Frank Baum. – London: Wordsworth Classics, 1993. – 145 p.
3. Carroll L. Alice's Adventures in Wonderland / Lewis Carroll. – London: Penguin Books, 1994. – 160 p.
4. Carroll L. Through the Looking-Glass and What Alice Found There / Lewis Carroll. – М.: Айрис-пресс, 2008. – 144 p.
5. Kipling R. Puck of Pook's Hill / Rudyard Kipling. – London: Wordsworth Classics, 1994. – 224 p.
6. Kipling R. The Jungle Book and The Second Jungle Book / Rudyard Kipling. – London: Wordsworth Classics, 2007. – 400 p.
7. Milne A. A. The Princess Who Couldn't Laugh / Alan Alexander Milne. – London: Penguin Books, 1994. – 284 p.
8. Milne A. A. Winnie the Pooh and His Friends / Alan Alexander Milne. – London: Penguin Books, 1994. – 320 p.
9. Nesbit E. Five Children and It / Edith Nesbit. – London: Wordsworth Classics, 1993. – 190 p.
10. Nesbit E. The Phoenix and the Carpet / Edith Nesbit. – London: Wordsworth Classics, 1993. – 224 p.
11. Wilde O. The Happy Prince and other Stories / Oscar Wilde. – London: Penguin Books, 1994. – 207 p.

Кищенко Н.Д.

Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова

ОБРАЗНАЯ МЕТАФОРА КАК СРЕДСТВО ВЕРБАЛИЗАЦИИ КОНЦЕПТА МУДРОСТЬ

Аннотация

Каждая метафора проходит через стадию образности. образная метафора полностью не сохраняет принцип фиктивности и его модус, о чем свидетельствует возможность интерпретации художественного текста как бы модифицируя модус, который разрушает всю привлекательность произведения, а через модальность в форме условного предположения, что якобы не влияет на сам текст. Концепт Мудрость вербализируется образной метафорой в англоязычных авторских сказках. Метафора – это образная составляющая концепта, которая одновременно передает ценностное отношение человека к явлению.

Ключевые слова: метафора, вербализация концепта, концепт Мудрость, образная метафора.

Kishchenko N.D.

National Pedagogical Dragomanov University

IMAGING METAPHOR AS A MEANS OF VERSALIZATION THE CONCEPT OF WISDOM

Summary

Each metaphor passes through the stage of imagery. A figurative metaphor does not completely preserve the principle of fictitiousness and its mode, as evidenced by the possibility of interpreting the artistic text not through this mode, which destroys all the attractiveness of the work, but through modality in the form of conditional assumption that somehow does not affect the text itself. Concept WISDOM is verbalized by figurative metaphor in English-language fairy tales. The metaphor is a figurative component of the concept, which at the same time transmits the value relation of a person to a phenomenon.

Keywords: metaphor, verbalization of the concept, concept of Wisdom, figurative metaphor.